

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія з педагогічної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ
«__» _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

для студентів

спеціальності	231 Соціальна робота
освітньої програми	231 Соціальна педагогіка
освітньо-кваліфікаційного рівня	молодший спеціаліст

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 1877/20
С.С.С.
(підпис) (прізвище, ініціали)
«__» _____ 20 20

Київ – 2020

Розробник:

Репка Марина Василівна, викладач циклової комісії з педагогічної освіти Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач:

Репка Марина Василівна, викладач циклової комісії з педагогічної освіти Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії з педагогічної освіти

Протокол від 25 серпня 2020 р. № 1

Голова циклової комісії Альона ДОЦЕНКО

Робочу програму перевірено

26 серпня 2020 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директора з навчальної роботи Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), « ____ » _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. (_____), « ____ » _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. (_____), « ____ » _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. (_____), « ____ » _____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни		
	денна форма навчання		
Вид дисципліни	обов'язкова		
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська		
Загальний обсяг кредитів/годин	6/180		
Курс	2, 3		
Семестр	4,5,6		
Кількість змістових модулів з розподілом:	6		
Обсяг кредитів	1,5	2	2,5
Обсяг годин, у тому числі:	45	60	75
Аудиторні	20	28	36
Модульний контроль	4	4	4
Семестровий контроль	-	-	
Самостійна робота	21	28	35
Форма семестрового контролю	екзамен		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: розкриття теоретичних основ соціальної педагогіки як науки та обґрунтування змісту провідних напрямів професійної соціально-педагогічної діяльності з представниками різних соціальних груп.

Завдання навчальної дисципліни:

- вивчення теоретичних основ соціальної як науки;
- формування соціально-педагогічної компетентності майбутніх фахівців та їх готовності до продуктивної професійної діяльності;
- формування у майбутніх фахівців знань, умінь і навичок щодо:
  - теоретичних засад соціалізації людини, зокрема соціального виховання підлітків та молоді, про об'єкт і предмет соціальної педагогіки, її зв'язок з іншими дисциплінами, що вивчають людину і суспільства;
  - діяльності основних соціальних інститутів, що беруть участь у процесі соціалізації підлітків і молоді про форми, методи та засоби соціального виховання;

- найбільш важливих механізмів соціального виховання;
- загальних умов соціально-педагогічної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі **компетентності**:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- знання й розуміння сутності, значення, видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного);
- здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів;
- здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи й громади;
- знання й розуміння організації та функціонування системи соціального захисту й соціальних служб;
- здатність прогнозувати та оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів;
- навички організації взаємодії педагогічного колективу, батьків, громадських об'єднань та організацій, служб у справах неповнолітніх, служб соціального захисту, профспілок, правоохоронних органів, медичних установ та інших організацій щодо виховання, оздоровлення, здійснення соціального патронажу, профілактичної роботи й соціальної реабілітації дітей та підлітків
- здатність організувати й здійснювати соціальну-педагогічну роботу в закладах освіти
- здатність організувати та проводити соціально-педагогічний тренінг з різними категоріями клієнтів
- володіння навичками прикладної творчої діяльності, ігротехніками, методами арт-терапії
- планування й організація виховної роботи, а також здійснення контролю за результатами виховання;
- проектування та проведення роботи щодо соціальної профілактики в процесі навчання і виховання;
- розроблення методичного забезпечення соціально-педагогічного процесу;
- визначення змісту діяльності, зв'язки та межі компетенції установ та закладів соціального виховання, соціального захисту, соціальних служб, інших організацій.

3. Результати навчання за дисципліною

Після вивчення курсу студенти повинні:

- здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних задач і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами;
- організовувати соціально корисну діяльність дітей і підлітків, формувати демократичну систему взаєностосунків у підлітковому середовищі, а також з-поміж дітей і дорослих;
- розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення в складних ситуаціях;
- виявляти творчі здібності вихованців, сприяти їх розвитку, формуванню стійких професійних інтересів та нахилів;
- використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин;
- визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності;
- застосовувати набуті знання при наданні консультаційних психологічних та соціально-педагогічних послуг;
- здійснювати соціально-педагогічну підтримку сімей та дітей з урахуванням ключової ознаки вразливості, організовувати та проводити заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;
- уміти самостійно виконувати обов'язки, покладені в межах професійної діяльності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт		
		Аудиторні:		Самостійна робота
		Лекції	Семінари	
Змістовий модуль 1. Соціальна педагогіка як наука				
Тема 1. Культурно-історичні передумови зародження і розвитку благодійництва і меценатства на теренах сучасної України.	9	2	2	5
Тема 2. Соціальна педагогіка як галузь педагогічної науки	7	2	2	3
Тема 3. Предмет і завдання соціальної педагогіки	6	2		4
Модульний контроль	2			
Разом	24*	6	4	12
Змістовий модуль 2. Теоретичні засади соціальної педагогіки				
Тема 4. Парадигми та базові теорії соціально-педагогічної науки	6	2		4
Тема 5. Тезаурус соціальної педагогіки.	9	2	2	5
Тема 6. Принципи та ресурсне забезпечення соціально-педагогічної діяльності	4	2	2	
Модульний контроль	2			
Разом	21*	6	4	9
Разом за 4 семестр	45*	12	8	21
Змістовий модуль 3. Характеристика соціально-педагогічної діяльності				
Тема 7. Зміст та структура соціально-педагогічної діяльності.	8	2	2	4
Тема 8. Професійний портрет соціального педагога	12	2	2	8
Тема 9. Соціалізація особистості як соціально-педагогічний феномен.	2	2		
Тема 10. Сутність і зміст соціального виховання	10	2		8
Тема 11. Інноваційні процеси у соціально-педагогічній діяльності. Соціально-педагогічний менеджмент.	4	2	2	
Модульний контроль	2			
Разом	38*	10	6	20

Змістовий модуль 4.**Соціальна підтримка дітей та молоді з особливостями психофізичного розвитку**

Тема 12. Соціально-психологічний портрет особистості з особливостями психофізичного розвитку	4	2	2	
Тема 13. Організація професійної діяльності соціального педагога в умовах інклюзивного навчання	2	2		
Тема 14. Зміст соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю з особливостями психофізичного розвитку	4	2	2	
Тема 15. Соціально-педагогічна підтримка батьків дітей з особливостями психофізичного розвитку	10	2		8
Модульний контроль	2			
Разом	22*	8	4	8
Разом за 5 семестр	60*	18	10	28

Змістовий модуль 5. Соціально-педагогічна діяльність з дітьми та молоддю

Тема 16. Сім'я як об'єкт соціально-педагогічної роботи	12	2	2	8
Тема 17. Зміст та форми соціально-педагогічної роботи з різними типами сімей	4	2	2	
Тема 18. Девіантна поведінка дітей та молоді як форма соціальної дезадаптації	4	2	2	
Тема 19. Характеристика різних видів девіантної поведінки	11	2	2	7
Тема 20. Попередження насильства в сім'ї, законодавча база	2	2	2	
Тема 21. Волонтерство в соціально-педагогічній діяльності	8	2		6
Модульний контроль	2			
Разом	45*	12	10	21

Змістовий модуль 6.**Соціально-педагогічна діяльність соціальних інституцій**

Тема 22. Територіальна громада як соціалізуючий простір особистості	11	2	2	7
Тема 23. Соціально-педагогічна робота в закладах загальної середньої освіти та соціальних службах територіальної громади	4	2	2	
Тема 24. Соціально-педагогічна діяльність неурядових організацій	11	2	2	7
Тема 25. Робота соціального педагога в позашкільних навчальних закладах	2	2		
Модульний контроль	2			
Разом	30*	8	6	14
Разом за 6 семестр	75*	20	16	35
Усього годин	180*	50	34	84

*з урахуванням модульного контролю

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Соціальна педагогіка як наука

Тема 1. Культурно-історичні передумови зародження і розвитку благодійництва і меценатства на теренах сучасної України.

Прийняття Християнства. Вплив діяльності Руських князів на становлення благодійності на теренах України. Традиції соціальної підтримки за часів козацтва. Соціально-благодійна діяльність українських братств. Соціальна підтримка населення за часів російського царату. Особливості соціальної підтримки населення в Україні в кінці XIX на початку XX ст.

Основні поняття теми: благодійництво, меценатство, милосердя, філантропія, добродійність, виховні будинки.

Семінарське заняття 1. Історія становлення благодійництва на території України.

Основна література: 2, 6.

Тема 2. Соціальна педагогіка як галузь педагогічної науки. Методи соціальної педагогіки

Підходи зарубіжних і вітчизняних науковців до сутності соціальної педагогіки. Ідеї П. Наторпа. Мета соціальної педагогіки як науки. Ключові дефініції соціальної педагогіки.

Основні поняття теми: соціальна педагогіка, соціальне середовище, соціальне виховання.

Семінарське заняття 2. Сутність соціальної педагогіки як науки.

Основна література: 1, 2, 3, 5.

Тема 3. Предмет і задання соціальної педагогіки

Сутність соціальної педагогіки як науки. Предмет та завдання соціальної педагогіки. Зв'язок соціальної педагогіки з іншими науками та галузями суспільної практики. Місце соціальної педагогіки в системі педагогічних наук.

Основні поняття теми: педагогіка, об'єкт, предмет, соціальна педагогіка.

Основна література: 1, 5. *Додаткова література:* 1.

Змістовий модуль 2.

Теоретичні засади соціальної педагогіки

Тема 4. Парадигми та базові теорії соціально-педагогічної науки

Поняття про наукові теорії. Мотиваційно-потребова теорія А.Маслоу. Теорії научіння. Теорія діяльності. Культурно-історична теорія Л.Виготського. Теорії розвитку. Теорія соціальної компетентності. Особистісно-орієнтовані теорії.

Основні поняття теми: розвиток, потреби, діяльність, особистість, життєві компетентності.

Основна література: 1, 2, 5. *Додаткова література:* 1

Тема 5. Тезаурус соціальної педагогіки.

Поняття тезаурусу соціальної педагогіки. Соціалізація – базова категорія соціальної педагогіки. Характеристика соціального виховання. Соціальне середовище як необхідна умова соціалізації особистості. Соціальна адаптація, її види. Зміст та

види соціальної профілактики. Сутність соціальної реабілітації. Характеристика ресоціалізації. Соціальна допомога та соціальні послуги.

Основні поняття теми: соціалізація, адаптація, дезадаптація, профілактика, реабілітація, соціальне середовище, соціальне виховання, ресоціалізація, соціальні послуги.

Семінарське заняття 3. Характеристика соціальної реабілітації та профілактики.

Основна література: 3, 5, 6. Додаткова література: 1.

Тема 6. Принципи та ресурсне забезпечення соціально-педагогічної діяльності

Поняття принципів. Характеристика соціально-політичних принципів. Психолого-педагогічні принципи соціально-педагогічної діяльності. Організаційні принципи соціально-педагогічної діяльності. Характеристика особливих принципів. Поняття ресурсів. Класифікації ресурсів соціально-педагогічної діяльності. Види ресурсів.

Основні поняття теми: принцип, ресурси, ресурсне забезпечення.

Семінарське заняття 4. Ресурси соціально-педагогічної діяльності

Основна література: 1, 2, 3, 5. Додаткова література: 1.

Змістовий модуль 3.

Характеристика соціально-педагогічної діяльності

Тема 7. Зміст та структура соціально-педагогічної діяльності.

Сучасні підходи до розуміння соціально-педагогічної діяльності. Структура соціально-педагогічної діяльності. Мета і завдання соціально-педагогічної діяльності. Функції соціально-педагогічної діяльності. Характеристика суб'єктів і об'єктів соціально-педагогічної діяльності.

Основні поняття теми: діяльність, педагогічна діяльність, соціальна діяльність, соціально-педагогічна діяльність, соціально-педагогічна робота, об'єкти і суб'єкти соціально-педагогічної діяльності, клієнт.

Семінарське заняття 5. Зміст та структура соціально-педагогічної діяльності

Основна література: 5, 6.

Тема 8. Професійний портрет соціального педагога

Вимоги до соціального педагога. Система базових теоретичних знань. Професійні вміння соціального педагога. Компетентнісний підхід.

Основні поняття теми: професіоналізм, компетентності, придатність, вміння.

Семінарське заняття 6. Кваліфікаційна характеристика соціального педагога.

Основна література: 1, 5, 6. Додаткова література: 1

Тема 9. Соціалізація особистості як соціально-педагогічний феномен.

Дослідження процесу «входження» особистості в соціальне середовище. Підходи до поняття «соціалізація». Базові концепції соціалізації. Основні теорії процесу «соціалізації». Характер процесу соціалізації. Види та фактори соціалізації. Механізми соціалізації особистості. Агенти та інститути соціалізації.

Основні поняття теми: соціалізація, інкультурація, первинна і вторинна соціалізація, імпринтинг, ідентифікація, рефлексія, інтеріоризація, екстеріоризація.

Основна література: 1, 2, 3, 5. *Додаткова література:* 2, 3, 6.

Тема 10. Сутність і зміст соціального виховання

Групи функцій соціально-виховної роботи. Мета і завдання соціального виховання. Позашкільні заклади як інститути соціального виховання. Принципи соціального виховання. Структура процесу соціального виховання. Методи виховання і механізми соціалізації

Основні поняття теми: соціальне виховання, взаємодія, Я-концепція, колективізм.

Основна література: 5. *Додаткова література:* 6.

Тема 11. Інноваційні процеси у соціально-педагогічній діяльності. Соціально-педагогічний менеджмент.

Співвідношення понять “передовий досвід”, “інновації”, “експеримент” у соціально-педагогічній діяльності. Готовності соціального педагога до інноваційної діяльності. Соціально-педагогічна діяльність як соціальне управління. Основні типи управління. Управлінські функції соціального педагога. Проектування і планування соціально-педагогічної діяльності. Контроль соціально-педагогічної діяльності і звітність.

Основні поняття теми: інновації, експеримент, соціальне управління, соціальний менеджмент.

Семінарське заняття 7. Особливості здійснення інноваційної соціально-педагогічної діяльності.

Основна література: 1, 2. *Додаткова література:* 1.

Змістовий модуль 4.

Соціальна підтримка дітей та молоді з особливостями психофізичного розвитку

Тема 12. Соціально-психологічний портрет особистості з особливостями психофізичного розвитку. Поняття інвалідності. Характеристика видів відхилень у здоров’ї. Типологія інвалідності. Причини відхилень у здоров’ї. Типологія дітей з особливостями психофізичного розвитку. Соціально-психологічні особливості дітей з обмеженнями життєдіяльності

Основні поняття теми: інвалід, інвалідність, особа з інвалідністю, діти з особливостями психофізичного розвитку.

Семінарське заняття 8. Інвалідність як соціальна проблема.

Основна література: 1, 3, 4, 5. *Додаткова література:* 4.

Тема 13. Організація професійної діяльності соціального педагога в умовах інклюзивного навчання.

Соціально-педагогічний супровід дітей з інвалідністю в умовах інклюзивного процесу в ЗДО. Основні завдання інклюзивної дошкільної освіти. Завдання соціально-педагогічної роботи в ЗЗСО з інклюзивним навчанням. Особливості соціально-

педагогічного супроводу інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами за основними напрямками роботи.

Основні поняття теми: інклюзія, інклюзивне середовище, інклюзивний заклад освіти, соціальний педагог у ЗДО і ЗЗСО

Основна література: 2, 3. *Додаткова література:* 2, 4.

Тема 14. Зміст соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю з особливостями психофізичного розвитку

Моделі підтримки осіб з обмеженнями життєдіяльності. Шляхи інтеграції дітей та молоді з обмеженнями життєдіяльності у соціальне середовище. Напрямки соціальної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями. Зміст та форми роботи з дітьми та молоддю з особливостями психофізичного розвитку.

Основні поняття теми: моделі підтримки, інтеграція, сегрегація, соціальна реабілітація, медична реабілітація, педагогічна реабілітація, психологічна реабілітація, комплексна реабілітація, інклюзія, безбар'єрність.

Семінарське заняття 9. «Бар'єри середовища»

Основна література: 1, 3, 4, 5. *Додаткова література:* 4.

Тема 15. Соціально-педагогічна підтримка батьків дітей з особливостями психофізичного розвитку.

Характеристика видів відхилень у здоров'ї. Типологія дітей з особливостями психофізичного розвитку. Соціально-психологічні особливості дітей з обмеженнями життєдіяльності. Діяльність реабілітаційних та дозвілевих центрів для дітей та молоді з інвалідністю.

Основні поняття теми: інвалідність, особа з інвалідністю, діти з особливостями психофізичного розвитку, нормотипові діти.

Основна література: 1, 3, 4, 5. *Додаткова література:* 4.

Змістовий модуль 5.

Соціально-педагогічна діяльність з дітьми та молоддю

Тема 16. Сім'я як об'єкт соціально-педагогічної роботи

Сім'я як мала група та соціальний інститут. Соціалізуючі функції сім'ї. Параметри сім'ї. Функції сім'ї як соціального інституту. Типологія сімей. Поняття батьківства та батьківської позиції. Стилі батьківства, їх вплив на формування особистості дитини. Соціальне сирітство, його причини та шляхи подолання. Форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Основні поняття теми: сім'я, батьківство, стилі батьківства, соціальне сирітство, діти- вулиці, заклади інтернатного типу, усиновлення, опіка, прийомна сім'я, дитячий будинок сімейного типу.

Семінарське заняття 10. Соціалізація дітей в закладах інтернатного типу.

Основна література: 1, 2, 5, 6. *Додаткова література:* 1, 2, 3, 4.

Тема 17. Зміст та форми соціально-педагогічної роботи з різними типами сімей
Напрями соціально-педагогічної роботи з сім'єю. Соціальне інспектування сім'ї.

Характеристика соціального супроводу сім'ї. Типологія форм соціально-педагогічної роботи з сім'єю. Соціальна підтримка молодих сімей. Особливості соціально-педагогічної роботи з сім'ями, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Основні поняття теми: проблемна сім'я, кризова сім'я, форми роботи, соціальне інспектування, оцінка потреб сім'ї, соціальний супровід.

Семінарське заняття 11. Візит соціального педагога у сім'ю.

Основна література: 1, 2, 5, 6. *Додаткова література:* 1, 2, 3, 4.

Тема 18. Девіантна поведінка дітей та молоді як форма соціальної дезадаптації. Визначення норми і патології в соціальному розвитку людини. Поняття девіантної поведінки. Біологічні, психологічні, соціологічні теорії девіації. Характеристики девіантної поведінки. Причини соціальних відхилень в поведінці неповнолітніх

Основні поняття теми: норма, девіація, девіантна поведінка, дезадаптація.

Семінарське заняття 12. Вплив засобів масової інформації на формування негативних стереотипів поведінки неповнолітніх.

Основна література: 1, 2, 5.

Тема 19. Характеристика різних видів девіантної поведінки

Делінквентна поведінка, її види. Поняття „важковиховуваний” у соціальній педагогіці. Типові групи „важковиховуваних” підлітків. Особливості адиктивної поведінки неповнолітніх. Ознаки узалежненої поведінки. Поняття созалежності. Наркоманія, токсикоманія як різновиди наркозалежної поведінки. Характеристика суїцидальної поведінки. Мотиви та стадії суїцидальної поведінки неповнолітніх. Різновиди психопатологічної поведінки неповнолітніх.

Основні поняття теми: делінквент, делінквентна поведінка, важковиховуваний, адикція, залежність, созалежність, наркозалежна поведінка, суїцид, парасуїцид, дромоманія, гебоїдна поведінка, гіперсором'язлива поведінка.

Семінарське заняття 13. Особливості прояву девіацій у неповнолітніх

Основна література: 1, 2, 5.

Тема 20. Попередження насильства в сім'ї, законодавча база.

Нормативно-правові засади запобігання та протидії домашньому насильству. Види насильства. Типи сімей груп ризику щодо виникнення насильства або жорстокого поводження в сім'ї. Підставами для вжиття заходів попередження насильства в сім'ї

Основні поняття теми: насильство, жорстоке поводження, види насильства, жертва, кривдник, профілактика насильства.

Семінарське заняття 14. Превентивна соціально-педагогічна роботи з протидії домашньому насильству.

Основна література: 2, 6. *Додаткова література:* 4, 7.

Тема 21. Волонтерство в соціально-педагогічній діяльності

Формування та розвиток волонтерського руху в умовах сьогодення. Характеристика соціальних програм, проектів та акцій у яких беруть участь волонтери. Діяльність волонтерів в умовах вуличної соціальної роботи. Діяльність волонтерів в системі формування здорового способу життя. Робота волонтерів з клієнтами з обмеженими можливостями. Система підготовки волонтерів до участі в

соціально-педагогічній діяльності. Школа, семінар як форми навчання волонтерів. Підготовка волонтерів в умовах тимчасових творчих об'єднань молоді. Проблеми пропаганди і популяризації волонтерської діяльності в сучасних умовах.

Основні поняття теми: волонтер, волонтерство, добровільність, вулична соціальна робота, школа волонтерів.

Основна література: 3, 5, 6. *Додаткова література:* 1.

Змістовий модуль 6.

Соціально-педагогічна діяльність соціальних інституцій

Тема 22. Територіальна громада як соціалізуючий простір особистості

Сучасні підходи до розуміння громади. Громада як мезорівень соціального середовища. Основні характеристики територіальної громади. Соціалізуючі функції громади. Територіальна громада як поле соціально-педагогічної діяльності державних та неурядових організацій.

Основні поняття теми: громада, резидентна громада, ідентифікаційна громада, соціальна система, фактор соціалізації.

Семінарське заняття 15. Соціальна карта громади

Основна література: 5. *Додаткова література:* 1.

Тема 23. Соціально-педагогічна робота в закладах загальної середньої освіти та соціальних службах територіальної громади

Зміст та форми соціально-педагогічної діяльності в школі. Функціональні обов'язки соціального педагога в загальноосвітніх закладах. Структура соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Основні напрямки та форми їх роботи. Діяльність спеціалізованих служб в умовах територіальної громади (центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями, соціальний гуртожиток, соціальний центр матері і дитини, центр соціально-психологічної допомоги, центр для ВІЛ-інфікованих дітей та молоді, центр медико-соціальної реабілітації для неповнолітніх). Організація соціально-педагогічної роботи в клубах за місцем проживання.

Основні поняття теми: загальноосвітній навчальний заклад, функції соціального педагога, центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, заклад соціального обслуговування, клуб за місцем проживання.

Семінарське заняття 16. Характеристика закладів соціального обслуговування.

Основна література: 5. *Додаткова література:* 1.

Тема 24. Соціально-педагогічна діяльність неурядових організацій

Поняття неурядової організації. Види неурядових організацій. Соціалізуючі функції дитячих та молодіжних громадських організацій. Типологія неурядових організацій соціально-педагогічного спрямування. Напрями та форми їх роботи.

Основні поняття теми: неурядова організація, громадська організація, благодійний фонд, конфесійні організації, сервісні організації.

Семінарське заняття 17. Неурядові організації як суб'єкти соціально-педагогічної роботи на локальному рівні

Основна література: 5. *Додаткова література:* 1.

Тема 25. Робота соціального педагога в позашкільних навчальних закладах.

Позашкільний заклад як складова соціально-педагогічної роботи. Напрями діяльності позашкільних закладів та їх загальна характеристика. Зміст, завдання, принципи роботи позашкільних закладів. Функції соціально-педагогічної роботи педагога в позашкільних закладах.

Основні поняття теми: позашкільний заклад, творчі об'єднання, клуб, гурток, секція, студія, центр, ансамбль, театр, майстерня, лабораторія, ігрові технології, колективні творчі справи.

Основна література: 5, 6. *Додаткова література:* 3.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		Модуль 5		Модуль 6	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	3	3	5	5	4	4	6	6	4	4
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2	3	3	2	2	5	5	3	3
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20	3	30	2	20	5	50	3	30
Виконання завдання для самостійної роботи	5	2	10	2	10	3	15	2	10	3	15	2	10
Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25
<i>Разом</i>			60		60		78		61		101		72
Максимальна кількість балів	432												
Розрахунок коефіцієнта	7,2												

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Зміст самостійної роботи студентів має таку структуру:

1. Опрацювати зміст тем за літературою.
2. Відповісти на питання до семінарського заняття.
3. Виконати завдання (оцінюється в 5 балів).

Змістовий модуль 1.

Соціальна педагогіка як наука

Тема 1. Культурно-історичні передумови зародження і розвитку благодійництва і меценатства на теренах сучасної України.

1. Створити інтелектуальну карту за темою

Тема 3. Предмет і завдання соціальної педагогіки

1. Законспектувати основні положення статті І.Д. Звереві „Соціальна педагогіка як наука про розвиток особистості” (Соціальна педагогіка. Теорія і технології. Підручник. За заг. ред. І.Д. Звереві. – К., 2006. – С.7-22)

Змістовий модуль 2.

Теоретичні засади соціальної педагогіки

Тема 4. Парадигми та базові теорії соціально-педагогічної науки

1. Заповніть таблицю

Теорії соціально-педагогічної науки

Автор/Назва теорії	Коротка характеристика

Тема 5. Тезаурус соціальної педагогіки.

1. Скласти міні-кросворд з основних понять теми. (до 10 визначень)

Змістовий модуль 3. Характеристика соціально-педагогічної діяльності

Тема 7. Зміст та структура соціально-педагогічної діяльності.

Законспектуйте ресурсне забезпечення соціально-педагогічної діяльності.

Тема 8. Професійний портрет соціального педагога

1. Написати есе на тему «Ідеальний соціальний педагог»

Тема 10. Сутність і зміст соціального виховання

1. Схематично зобразіть «Структуру процесу соціального виховання»

Змістовий модуль 4.

Соціальна підтримка дітей та молоді з особливостями психофізичного розвитку

Тема 15. Соціально-педагогічна підтримка батьків дітей з особливостями психофізичного розвитку

1. Розробіть методичні рекомендації батькам, що виховують дітей з особливостями психофізичного розвитку.

Змістовий модуль 5.

Соціально-педагогічна діяльність з дітьми та молоддю

Тема 16. Сім'я як об'єкт соціально-педагогічної роботи

1. Підготувати конспект основних положень роботи Чепмена Г., Кемпбелла Р. «П'ять шляхів до серця дитини»

Тема 19. Характеристика різних видів девіантної поведінки

Заповнити таблицю

Вид девіантної поведінки	Загальна характеристика, прояви поведінки в підлітків
Адиктивна	
Протиправна (делінквентна)	
Наркозалежна	
Суїцидальна	

Дромоманія	
Токсикоманія	

Тема 21. Волонтерство в соціально-педагогічній діяльності

1. Зробити порівняльний аналіз професійної соціально-педагогічної діяльності та волонтерської роботи.

Змістовий модуль 6.

Соціально-педагогічна діяльність соціальних інституцій

Тема 22. Територіальна громада як соціалізуючий простір особистості.

1. Охарактеризуйте механізми соціально-педагогічної роботи в громаді. Оформіть у вигляді таблиці.

Тема 24. Соціально-педагогічна діяльність неурядових організацій

1. Скласти банк неурядових організацій соціального спрямування, які працюють у вашому регіоні.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Якісними критеріями оцінювання виконання самостійної роботи студентами є:

1. Повнота виконання завдання: елементарна, фрагментарна, повна, неповна.
2. Рівень самостійності студента: під керівництвом викладача, консультація викладача, самостійно.
3. Рівень сформованості навчально-інформаційних умінь (роботи з підручником, складання плану, конспекту, вміння користуватися бібліотекою, спостереження, експеримент тощо).
4. Рівень сформованості навчально-інтелектуальних умінь (визначення понять, аналіз, синтез, порівняння, класифікація, систематизація, узагальнення, абстрагування, вміння відповідати на запитання, вміння виконувати творчі завдання тощо).
5. Рівень сформованості фахових методичних умінь: низький (володіння умінням здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу); середній (володіння умінням вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань); достатній (уміння застосовувати набуті знання у стандартних практичних ситуаціях); високий (володіння умінням творчо-пошукової діяльності).

Рівень навчальних досягнень студентів	Оцінка	Критерії оцінювання самостійної роботи
Високий рівень	5	Завдання відзначається повнотою виконання без допомоги викладача. Студент самостійно вибирає інформаційні джерела; користується широким арсеналом засобів доказу своєї думки, вирішує складні проблемні завдання методичного характеру; аналізує та прогнозує педагогічні явища; уміє ставити та розв'язувати проблеми; володіє уміннями творчо-пошукової діяльності
Достатній рівень	4	Завдання відзначається неповнотою виконання без допомоги викладача. Студент критично ставиться до отриманої інформації; наводить аргументи; зіставляє, узагальнює, систематизує інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних педагогічних ситуаціях
Середній рівень	3	Завдання відзначається неповнотою виконання за консультацією викладача. Студент застосовує запропонований вчителем спосіб отримання інформації з декількох джерел; має фрагментарні навички в роботі з підручником, науковими джерелами; має стійкі навички роботи з конспектом; аналізує навчальний матеріал, порівнює і робить висновки, самостійно володіє більшою частиною навчального матеріалу; вибирає відомі способи дій для виконання фахових методичних завдань
Початковий рівень	2	Завдання відзначається фрагментарністю виконання за консультацією викладача або під його керівництвом. Студент усвідомлює недостатній обсяг інформації; застосовує запропонований викладачем спосіб отримання інформації з

		одного джерела; має фрагментарні уявлення про роботу з науковим джерелом; демонструє розуміння отриманої інформації, розуміння висновків з певного питання; володіє умінням здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу. У студента відсутні сформовані уміння та навички
Низький	1	Завдання відзначається фрагментарністю виконання під керівництвом викладача. У студента не сформовані необхідні практичні уміння роботи. Більшість передбачених освітньою програмою навчальних завдань не виконано

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль проводиться за навчальним матеріалом окремих модулів після завершення лекційних і семінарських занять в письмовій формі. Тривалість проведення письмового модульного контролю становить 2 академічні години. Модульний контроль проводиться в письмовій формі і містить 25 різних за формою тестів. За кожну правильну відповідь на одне тестове завдання виставляється 1 бал, за неправильну відповідь – 0 балів.

Максимальна кількість балів за виконання роботи – 25.

6. 4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Форма проведення: Комплексний екзамен.

Максимальна кількість балів: 40 балів.

Критерії оцінювання: питання 1-20 – 1 бал, питання 21 -24 – 3 бали, питання 25 – 8 балів.

6.5. Орієнтовний перелік тем для семестрового контролю.

1. Розкрийте сутність соціальної педагогіки як галузі педагогічної науки.
2. Обґрунтуйте зв'язок соціальної педагогіки з іншими науками та галузями суспільної практики.
3. Проаналізуйте підходи вітчизняних науковців на зміст соціальної педагогіки як системи наукових знань.
4. Охарактеризуйте тезаурус соціальної педагогіки.
5. Охарактеризуйте процес соціалізації як соціально-педагогічний феномен.
6. Характеристика соціального виховання.
7. Доведіть, що соціальне середовища є необхідною умовою соціалізації особистості.
8. Соціальна адаптація, її різновиди. Взаємозв'язок соціалізації та соціальної адаптації.
9. Зміст та види соціальної профілактики.
10. Сутність соціальної реабілітації.
11. Характеристика соціальних інститутів в системі соціального виховання.
12. Види соціальних послуг.
13. Сутність соціально-педагогічної діяльності.
14. Структура соціально-педагогічної діяльності.

15. Характеристика суб'єктів та об'єктів соціально-педагогічної діяльності.
16. Характеристика принципів соціально-педагогічної діяльності, їх класифікація.
17. Функції соціально-педагогічної роботи соціального педагога.
18. Класифікація методів соціально-педагогічної діяльності .
19. Порівняльний аналіз соціально-педагогічної діяльності фахівців та роботи волонтерів.
20. Характеристика волонтерства в Україні.
21. Сім'я як мала група та соціальний інститут.
22. Соціалізуючі функції сім'ї.
23. Параметри сім'ї.
24. Функції сім'ї як соціального інституту.
25. Типологія сімей.
26. Поняття батьківства та батьківської позиції.
27. Стили батьківства, їх вплив на формування особистості дитини.
28. Напрями соціально-педагогічної роботи з сім'єю.
29. Типологія форм соціально-педагогічної роботи з сім'єю.
30. Причини соціального сирітства в Україні.
31. Типологія „дітей вулиці”.
32. Особливості соціалізації дітей у закладах інтернатного типу.
33. Сімейні форми виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
34. Створення та соціальний супровід прийомних сімей та ДБСТ.
35. Поняття інвалідності. Характеристика видів відхилень у здоров'ї.
36. Типологія дитячої інвалідності.
37. Причини відхилень у здоров'ї.
38. Зміст та напрямки реабілітації дітей з обмеженими функціональними можливостями.
39. Моделі соціальної підтримки осіб з обмеженнями життєдіяльності.
40. Поняття норми і патології у соціальному розвитку людини.
41. Сутність девіантної поведінки.
42. Теорії девіації.
43. Характеристика девіантної поведінки.
44. Причини соціальних відхилень у поведінці неповнолітніх.
45. Поняття „важковиховуваний” у соціальній педагогіці.
46. Типові групи „важковиховуваних” підлітків.
47. Види делінквентної поведінки.
48. Особливості адиктивної поведінки неповнолітніх.
49. Наркоманія, токсикоманія, алкоголізм як різновиди хімічної залежності.
50. Ознаки узалежненої поведінки. Поняття созалежності.
51. Стадії наркотичної залежності.
52. Види психопатологічної поведінки неповнолітніх.
53. Характеристика суїцидальної поведінки неповнолітніх.
54. Сучасні підходи до розуміння громади.
55. Громада як соціалізуючий простір особистості.
56. Зміст та форми соціально-педагогічної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах.

57. Функціональні обов'язки соціального педагога в загальноосвітніх закладах.
58. Структура соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.
59. Основні напрямки та форми їх роботи.
60. Соціально-педагогічна робота в центрі соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями.
61. Соціально-педагогічна робота в соціальному гуртожитку.
62. Соціально-педагогічна робота в соціальному центрі матері і дитини.
63. Типологія неурядових організацій.
64. Напрями соціально-педагогічної діяльності неурядових організацій.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно
B	82-89	Дуже добре
C	75-81	Добре
D	69-74	Задовільно
E	60-68	Достатньо
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом

7. Рекомендовані джерела

Основна література:

1. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За ред. І.Д. Зверєвої. Київ, Сімферополь : Універсум, 2012. 563 с.
3. Заверико Н.В. Соціальна педагогіка : навч. посіб. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2011. 240 с.
4. Єжова Т. Є. Соціальна реабілітація дітей-інвалідів : навч. посіб. / Т. Є. Єжова. Київ : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. 284 с.
5. Соціальна педагогіка : навч. посіб. / О.В. Безпалько, І.Д. Зверєва, Т.Г.Веретенко. ; За ред. О. В. Безпалько. Київ : Академвидав, 2013. 312 с.
6. Соціальна педагогіка: підручник. - 5-те вид. виправ. та доп. / За ред. проф. А.Й. Капської. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 488 с.

Додаткова:

1. Вайнола Р. Х. Технологізація соціально-педагогічної роботи: теорія та практика. Навчальний посібник/ За ред проф. С. О. Сисоєвої Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. 134 с.
2. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14>
3. Канішевська Л. В. Виховання соціальної зрілості старшокласників загальноосвітніх шкіл-інтернатів у позаурочній діяльності: Монографія. Київ: ХМЦНП, 2011. 368 с.
4. Капська А. Й., Пеша І. В. Соціальний супровід категорій сімей та дітей. Навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 232с.
5. Петрочко Ж. В. Діти в складних життєвих обставинах : соціально- педагогічне забезпечення прав : монографія / Ж. В. Петрочко. Рівне: видавець О. Зень, 2010. 368 с.
6. Петрунько О.В. Діти і медіа: соціалізація в агресивному медіа середовищі: Монографія. Полтава, 2010. 480 с.
7. Робота з сім'ями, які потребують професійної соціально-педагогічної підтримки. Тренінгів курс для спеціалістів соціальної сфери / Автори- упорядники: В. Г. Головатий, А.В. Калініна, О. А. Виноградова. За заг. ред. Т.Ф. Алексеєнко. Київ : Основа-Принт, 2007. 128 с.

Навчально-методична карта дисципліни “Соціальна педагогіка”

Разом: 180 год.: лекції – 50 год., семінарські заняття – 34 год., самостійна робота – 84 год., модульний контроль – 12 год.

Модулі	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3				
Назва модуля	Соціальна педагогіка як наука			Теоретичні засади соціальної педагогіки			Характеристика соціально-педагогічної діяльності				
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Теми лекцій	Культурно-історичні передумови зародження і розвитку благодійництва і меценатства на теренах сучасної України.	Соціальна педагогіка як галузь педагогічної науки	Предмет і завдання соціальної педагогіки	Парадигми та базові теорії соціально-педагогічної науки	Тезаурус соціальної педагогіки.	Принципи та ресурсне забезпечення соціально-педагогічної діяльності	Зміст та структура соціально-педагогічної діяльності.	Професійний портрет соціального педагога	Соціалізація особистості як соціально-педагогічний феномен.	Сутність і зміст соціального виховання	Інноваційні процеси у соціально-педагогічній діяльності. Соціально-педагогічний менеджмент.
Теми семінарських занять	Історія становлення благодійництва на території України.	Сутність соціальної педагогіки як науки			Характеристика соціальної реабілітації та профілактики.	Ресурси соціально-педагогічної діяльності	Зміст та структура соціально-педагогічної діяльності	Кваліфікаційна характеристика соціального педагога.			Особливості здійснення інноваційної соціально-педагогічної діяльності.
Самост. робота	5 балів			5 балів			5 балів				
модульний контроль контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)			Модульна контрольна робота 3 (25 балів)				

Модулі	Змістовий модуль 4				Змістовий модуль 5						Змістовий модуль 6			
Назва модуля	Соціальна підтримка дітей та молоді з особливостями				Соціально-педагогічна діяльність з дітьми та молоддю						Соціально-педагогічна діяльність соціальних інституцій			
Лекції	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Теми лекцій	Соціально-психологічний портрет особистості з особливостями психофізичного розвитку	Організація професійної діяльності соціального педагога в умовах інклюзивного навчання	Зміст соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю з особливостями психофізичного розвитку	Соціально-педагогічна підтримка багьків дітей з особливостями психофізичного розвитку	Сім'я як об'єкт соціально-педагогічної роботи	Зміст та форми соціально-педагогічної роботи з різними типами сімей	Девіантна поведінка дітей та молоді як форма соціальної дезадаптації	Характеристика різних видів девіантної поведінки	Попередження насильства в сім'ї, законодавча база	Волонтерство в соціально-педагогічній діяльності	Територіальна громада як соціалізуючий простір особистості	Соціально-педагогічна робота в закладах загальної середньої освіти та соціальних службах територіальної громади	Соціально-педагогічна діяльність неурядових організацій	Робота соціального педагога в позашкільних навчальних закладах
Теми семінар занять	Інвалідність як соціальна проблема.		«Бар'єри середовища»		Соціалізація дітей в закладах інтернатного типу.	Візит соціального педагога у сім'ю.	Вплив засобів масової інформації на формування негативних стереотипів поведінки неповнолітніх.	Особливості прояву девіацій у неповнолітніх	Превентивна соціально-педагогічна роботи з протидії домашньому насильству.		Соціальна карта громади	Характеристика закладів соціального обслуговування	Неурядові організації як суб'єкти соціально-педагогічної роботи на локальному рівні	
Самост.	5 балів				5 балів						5 балів			
модульний контроль контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)				Модульна контрольна робота 2 (25 балів)						Модульна контрольна робота 3 (25 балів)			